

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta (HE 200/2021 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- neuvotteleva virkamies Mikko Horko, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Paula Vuorenpää, sosiaali- ja terveysministeriö
- henkilöstöjohtaja Antti Korkala, puolustusministeriö
- juristi Rita Lääkkölä, Kansaneläkelaitos
- puheenjohtaja Atte Grönroos, Varusmiesliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasavustuslakia.

Esityksessä ehdotetaan, että sotilasavustuslain tulokäsitettä muutetaan. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi sotilasavustukseen suojaosa siten, että palveluksessa olevan asevelvollisen palkka- ja yrittäjätuloista otetaan huomioon suojaosan ylittävä osa avustuksen suuruutta määrittäessä. Suojaosan suuruus olisi 200 euroa kuukaudessa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2021 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Sotilasavustuksen tarkoituksena on turvata palveluksessa olevan asevelvollisen tai vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan naisen ja heidän omaistensa toimeentulo palveluksen aikana. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että palvelus on heikentänyt avustukseen oikeutetun toimeentulomahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa. Sotilasavustuksen määrään vaikuttavat asevelvollisen ja omaisten käytettävissä olevat nettotulot. Jos palveluksessa oleva työskentelee palveluksen aikana, työstä saatu nettotulo vähentää täysimääräisesti maksettavan avustuksen määrää.

Esityksen tavoitteena on parantaa sotilasavustusta saavan henkilön työnteon kannusteita varusmies- tai siviilipalveluksen tai vapaaehtoisen asepalveluksen aikana. Sotilasavustuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös niin sanotusta suojaosasta siten, että palveluksessa olevan henkilön palkka- ja yrittäjätuloista otetaan huomioon 200 euron suojaosan ylittävä osa avustuksen suuruutta määrättäessä. Suojaosa parantaa siten niiden palvelukseen osallistuvien henkilöiden taloudellista asemaa, joilla on mahdollista työskennellä palveluksen aikana. Esiitetty suojaosa ei koske palveluksessa olevan omaisen tuloja.

Esityksen taustalla on hallituksen vuoden 2022 talousarvioesityksen neuvottelujen osana tekemä linjaus nopeavaikutteisista työllisyyttä vahvistavista toimista, jotka tukevat osaavan työvoiman saatavuutta ja parantavat työvoiman kohtaantoa.

Valiokunta pitää kannatettavana esityksen tavoitetta parantaa sotilasavustusta saavan henkilön työnteon kannusteita palveluksen aikana. Ehdotettu suojaosa voi kannustaa työnteon tai yritystoiminnan jatkamiseen palveluksen aikana, mikä osaltaan tukee palvelukseen osallistuvan kiinnittymistä työelämään ja työllistymistä tai yritystoiminnan jatkamista palveluksen jälkeen.

Valiokunta ehdottaa, että työnteon kannusteiden ja palvelukseen osallistuvan toimeentulon parantamiseksi esityksen mukainen 200 euron suojaosa nostetaan 300 euroon, jolloin se on lähempänä työttömyysturvassa ja yleisessä asumistuessa sovellettavaa 300 euron suojaosaa. Valiokunta kuitenkin toteaa, etteivät eri etuuksien suojaosat korotuksesta huolimatta vastaa toisiaan etuuksien tulokäsitteiden erojen vuoksi. Sotilasavustus on tarveharkintainen etuus, jossa otetaan huomioon nettotulot eli käytettävissä olevat tosiasialliset tulot verojen ja muiden maksujen vähentämisen jälkeen, kun taas työttömyysturvassa ja yleisessä asumistuessa otetaan huomioon veronalaiset bruttotulot.

Esityksessä on arvioitu, että noin 300 palveluksessa olevan avustus suurenee ehdotetun 200 euron suojaosan johdosta ja kokonaisvaikutus valtion menoihin on noin 200 000 euroa vuodessa. Esityksen mukaan vain harvalla palveluksessa olevista on palkka- tai yrittäjätuloja. Mahdolliset tulot ovat varsin pieniä, ja osalla ne ovat pienempiä kuin esitetty 200 euron suojaosa. Valiokunnan ehdottama suojaosan korotus 300 euroon lisää sotilasavustuksen menoja arviolta 100 000 eurolla, jolloin muutoksen kokonaisvaikutus valtion menoihin on noin 300 000 euroa vuodessa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nostettiin esille myös muita sotilasavustuksen kehittämistarpeita, kuten sotilasavustuksella korvattavien menojen tarkentaminen ja esitetyn suojaosan laajentaminen koskemaan palveluksessa olevan omaisen tuloja. Valiokunta toteaa, että sotilasavus-

Valiokunnan mietintö StVM 32/2021 vp

tusta koskeva lainsäädäntö on tullut voimaan vuonna 1994 eikä siihen ole tehty voimaantulon jälkeen merkittäviä muutoksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että sotilasavustuksen toimivuutta vasta-
ta nykyisin palveluksessa olevien nuorten taloudellisen avustuksen tarpeeseen selvitetään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 200/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Valiokunnan muutosehdotus

Laki

sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sotilasavustuslain (781/1993) 11 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 963/2017 ja 1171/2018, uusi 2 momentti seuraavasti:

11 §

Huomioon otettavat tulot

Asevelvollisen käytettävissä olevat palkka- ja yrittäjätulot otetaan avustusta määrättäessä huomioon siltä osin kuin ne ylittävät 300 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2021 vp

Helsingissä 19.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Pia Kauma kok (osittain)
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Petri Huru ps (osittain)
varajäsen Piritta Rantanen sd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen